

© Copyright by Poznan University of Medical Sciences, Poland

ORIGINAL PAPER

Preliminary research on the demand for face aesthetic medicine among medical students

JoFA

PRACA ORYGINALNA

Badania pilotażowe studentów kierunków medycznych dotyczące zapotrzebowania na zabiegi z zakresu estetyki twarzy

Mateusz Tomaszewski^{1*}, Maja Matthews-Kozanecka², Sebastian Zbitkowski¹

¹ Department and Clinic of Maxillofacial Orthopedics and Orthodontics, Poznan University of Medical Sciences, Poland

² Department of Social Sciences, University of Medical Sciences in Poznan, Poland

¹ Katedra i Klinika Ortopedii Szcękowej i Ortodoncji, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

² Katedra Nauk Społecznych i Humanistycznych, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

DOI: <https://doi.org/10.20883/jofa.13>

* **Corresponding author / Osoba do kontaktu**

phone/tel.: +48604458298, e-mail: mat.tom@op.pl

ABSTRACT

Introduction. Treatments in the field of aesthetic face medicine are becoming more and more popular, although awareness of the needs of their use is still very low.

Aim. Presenting knowledge about facial aesthetics and estimating the needs for their application among students of dentistry at the Medical University in Poznań.

Material and Methods. 60 surveys (46 women and 14 men) were included in the statistical analysis addressed to Polish- and English-speaking students of the 3rd, 4th and 5th year of Medical and Dental studies at the Medical University of Poznań in 2019.

Results. Most respondents (88%) believe that facial

STRESZCZENIE

Wstęp. Zabiegi z zakresu medycyny estetycznej twarzy cieszą się coraz większym zainteresowaniem, chociaż świadomość potrzeb ich stosowania okazuje się nadal bardzo niewielka.

Cel. Przybliżenie wiedzy dotyczącej zabiegów z zakresu estetyki twarzy i oszacowanie potrzeb ich stosowania wśród studentów kierunku lekarsko-dentystycznego UM w Poznaniu.

Materiał i metody. Do analizy statystycznej włączono 60 ankiet (46 kobiet i 14 mężczyzn) skierowanych do polsko- i anglojęzycznych studentów III, IV i V roku studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu w 2019 roku.

Wyniki. Większość respondentów (88%)

aesthetic medicine should be performed and it is worth starting their use at the age of 25-30 (the most common answer – 28%). 10% of the respondents used facial aesthetic medicine, and 38% facial cosmetology.

Discussion. Studies by other authors indicate that the largest group of clients are women between 20-30 years old with a stable financial situation, which corresponds to the results of the survey. However, this differs from the results of the PTMEiAA research from 2017, which prove that aesthetic medicine clinics are most often visited by people aged 41 to 50 years. Customers are more willing to opt for minimally invasive procedures, which was also confirmed by the tests.

Conclusions. The demand for facial aesthetics among medical students of the Medical University in Poznań, regardless of the respondents' country of origin, is relatively low.

Keywords: aesthetic medicine, facial aesthetics, cosmetology, survey.

uważa, że należy wykonywać zabiegi z zakresu medycyny estetycznej twarzy i warto rozpocząć ich stosowanie w wieku 25-30 lat (najczęstsza odpowiedź – 28%). Z zabiegów medycyny estetycznej twarzy skorzystało 10% ankietowanych, a z zabiegów kosmetologii twarzy 38% respondentów.

Dyskusja. Badania innych autorów wskazują, że największą grupę klientów stanowią kobiety między 20-30 lat z ustabilizowaną sytuacją finansową, co koresponduje z wynikami przeprowadzonej ankiety. Odbiega to jednak od wyników badań PTMEiAA z 2017, które dowodzą, że gabinety medycyny estetycznej najczęściej odwiedzają osoby w wieku od 41 do 50 lat. Klienci chętniej decydują się na małoinwazyjne zabiegi, co również potwierdziły przeprowadzone badania.

Wnioski. Zapotrzebowanie na zabiegi estetyki twarzy wśród studentów kierunków medycznych UM w Poznaniu bez względu na kraj pochodzenia respondentów jest relatywnie małe.

Słowa kluczowe: medycyna estetyczna, estetyka twarzy, kosmetologia, badanie ankietowe.

Introduction

Beauty is a subjective concept, tastes can be different, but undoubtedly the concept of attractiveness is associated with the physical appearance of the other person, regardless of gender. Modern societies pay quite a lot of attention to their appearance. They try to influence it not only through movement and exercise, changing diet, dedicated cosmetics or fashion, but also through activities that will improve or prolong the beauty and youth of the body. They do this because they know that most people perceive and evaluate other people through their appearance, especially the face [1].

Aging is an inevitable and natural process, it proceeds at different rates, but scientific research shows that the first signs of aging appear already around the age of 25. They are most quickly visible on the face, because it is exposed to external factors. The first wrinkles appear, the skin loses its elasticity, firmness and color [2]. Thanks to aesthetic medicine, also called anti-aging medicine, it is possible to delay the aging process, because it offers a number of treatments aimed at improving skin condition and improving well-being [3]. Facial aesthetic medicine treatments are becoming more and more popular. This is due to the greater availability of offices providing such services, the bet-

Wstęp

Piękno jest pojęciem subiektywnym, upodobania bywają różne, ale niewątpliwie z pojęciem atrakcyjności wiąże się wygląd fizyczny drugiej osoby niezależnie od płci. Współczesne społeczeństwa przykładają dość dużą uwagę do swojego wyglądu. Starają się na niego wpływać nie tylko poprzez ruch i ćwiczenia fizyczne, zmianę diety, dedykowane kosmetyki czy strój, ale również poprzez działania, które poprawią lub przedłużą piękno i młodość ciała. Robią to ponieważ wiedzą, że większość ludzi postrzega i ocenia drugiego człowieka poprzez jego wygląd, szczególnie twarzy [1].

Starzenie się organizmu jest procesem nieuniknionym i naturalnym, przebiega w różnym tempie, badania naukowe dowodzą, że pierwsze oznaki starzenia pojawiają się już około 25 roku życia. Najszybciej są widoczne na skórze twarzy, ponieważ to ona jest narażona na działanie czynników zewnętrznych. Pojawiają się pierwsze zmarszczki, skóra traci swoją elastyczność, jędrność i koloryt [2]. Dzięki medycynie estetycznej, nazywaną również medycyną *anti-aging*, czy medycyną przeciwstarzeniową, jest możliwe opóźnienie procesów starzenia, oferuje ona bowiem szereg zabiegów mających na celu poprawę kondycji skóry, a także poprawę samopoczucia [3]. Zabiegi z zakresu medycyny

ter economic situation of the society, as well as less invasiveness compared to plastic surgery, shorter recovery time and effects that are visible relatively quickly. The demand for popular types of facial aesthetic medicine procedures, such as botulinum toxin or fillers, is high, which does not mean that objectively the need for this type of surgery is justified by a clinical examination. Often, regeneration and stimulation of facial skin activity is recommended in young people [4].

Awareness of the possibility of using facial aesthetic medicine treatments turns out to be even today, i.e. in a world of unlimited access to knowledge, very low. Although economic indicators clearly show the intensive development of the aesthetic medicine industry and the growing demand for these types of services, patients' knowledge about them is still insufficient. Still in 2008, nearly 3/4 of Poles (67%) were unable to name any aesthetic medicine surgery – results of TNS OBOP research as part of the „Conscious Beauty” educational campaign initiated by Q-MED [5]. Therefore, the role of doctors and dentists is invaluable, as they should make patients aware of the effects that currently facial aesthetic medicine provide as a direct or complementary method of treating health problems. However, for this to happen, it is also necessary to educate doctors in this field.

Aim

The aim of the research, among students of medicine and dentistry, was to bring knowledge about facial aesthetics and estimate the demand for these procedures among them.

Material and Methods

The research tool was the author's questionnaire on selected aspects related to aesthetic medicine procedures. 60 surveys were included in the statistical analysis. The surveys were directed to 30 Polish- and 30 English-speaking students of III, IV and V year of Medicine and Dentistry studies at the Faculty of Medicine of the II Medical University of Karol Marcinkowski in Poznań in 2019. The study used the diagnostic survey method. Participation in the study was voluntary and anonymous. Each student surveyed was asked to complete a questionnaire in which he/she answered questions in two thematic blocks. The first (record) characterized the respondent in terms of sex, age, place of resi-

estetycznej twarzy cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Jest to spowodowane większą dostępnością gabinetów świadczących takie usługi, lepszą sytuacją ekonomiczną społeczeństwa, jak również mniejszą inwazyjnością w porównaniu z zabiegami chirurgii plastycznej, krótszym czasem rekonwalescencji oraz efektami, które są widoczne stosunkowo szybko. Zapotrzebowanie na popularne typy zabiegów z zakresu medycyny estetycznej twarzy jak na przykład: toksyna botulinowa czy wypełniacze jest duże, co nie oznacza, że obiektywnie potrzeba na wykonanie tego typu zabiegu jest uzasadniona badaniem klinicznym. Często u osób młodych wskazane są zabiegi regenerujące i pobudzające do większej aktywności skórę twarzy [4].

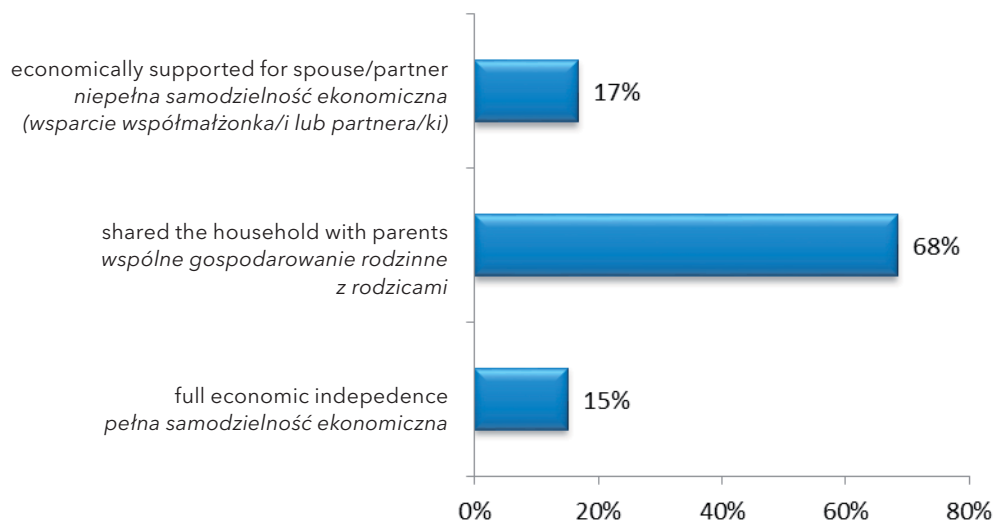
Świadomość możliwości stosowania zabiegów z zakresu medycyny estetycznej twarzy okazuje się nawet współcześnie, czyli w świecie nieograniczonego dostępu do wiedzy bardzo niewielka. Choć wskaźniki ekonomiczne jasno mówią o intensywnym rozwoju branży medycyny estetycznej i rosnącym zapotrzebowaniu na tego typu usługi, to wiedza pacjentów na ich temat jest w dalszym ciągu niewystarczająca. Jeszcze w 2008 roku blisko 3/4 Polaków (67%) nie potrafiło wymienić żadnego zabiegu z zakresu medycyny estetycznej – wyniki badań TNS OBOP w ramach kampanii edukacyjnej „Świadome piękno” zainicjowanej przez firmę Q-MED [5]. Nieoceniona jest zatem rola lekarzy i lekarzy dentyków, którzy powinni uświadamiać pacjentów o efektach, które obecnie dają zabiegi z zakresu medycyny estetycznej twarzy, jako bezpośredniej bądź uzupełniającej metodzie leczenia problemów zdrowotnych. Jednakże, by miało to miejsce niezbędną jest edukacja lekarzy również w tej dziedzinie.

Cel

Celem przeprowadzonych badań, wśród studentów kierunku lekarsko-dentystycznego, było przybliżenie wiedzy dotyczącej zabiegów z zakresu estetyki twarzy i oszacowanie wśród nich zapotrzebowania na te zabiegi.

Materiał i metody

Narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety, dotyczący wybranych aspektów związanych z zabiegami z zakresu medycyny estetycznej. Do analizy statystycznej włączono 60 ankiet. Ankiety skierowane były do 30

▲ Figure 1. Economic independence of respondents

▲ Rycina 1. Samodzielność ekonomiczna respondentów

dence and education, economic independence and professional activity. In the second block of questions, respondents answered questions related to the use of facial aesthetic medicine. The research was financed from their own resources, and thus the authors did not receive any subsidy from any financing agency in the public and commercial sectors.

Results

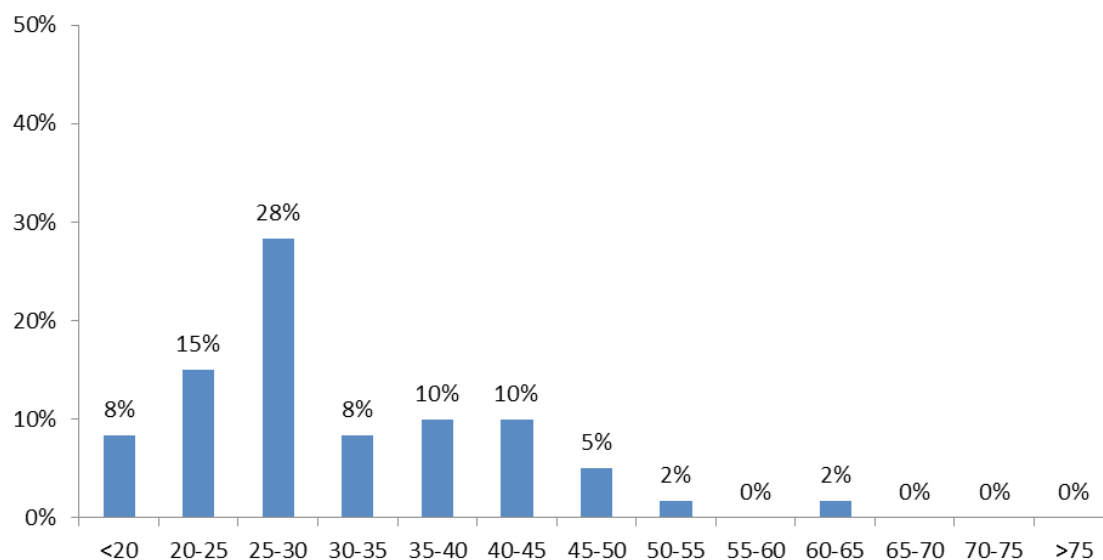
60 respondents took part in the study, of which 46 women (77%) and 14 men (23%). The vast majority (97%) were in the 20-30 age range. All respondents were students, although some also declared the status of a person employed in occasional work (12%). The majority of respondents (68%) shared the household with their parents, nearly one fifth (17%) indicated support for their spouse / partner in terms of living costs, only 9 (15%) were fully economically independent – **Figure 1**.

The majority of respondents – 53 people (88%) thought that facial aesthetic medicine should be performed, however the age range in which they should be started (in the opinion of respondents) was not determined unanimously. Most people -17 respondents (28%) indicated an age range of 25-30 years. The second most common answer was 20-25 years – 9 people (15%). The results of this question are presented in **Figure 2**.

polsko- i 30 anglojęzycznych studentów III, IV i V roku studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym Wydziału Lekarskiego II Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w 2019 roku. W badaniu wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Udział w badaniu był dobrowolny i miał charakter anonimowy. Każdy ankietowany student poproszony został o wypełnienie kwestionariusza, w którym odpowiadał na pytania w dwóch blokach tematycznych. Pierwszy (metryczka) charakteryzował respondenta pod względem płci, wieku, miejsca zamieszkania i wykształcenia, samodzielności ekonomicznej i aktywności zawodowej. W drugim bloku pytań respondenci odpowiadali na pytania związane ze stosowaniem zabiegów z zakresu medycyny estetycznej twarzy. Badania zostały sfinansowane z własnych środków, a tym samym autorzy nie otrzymali żadnej dotacji od jakiegokolwiek agencji finansującej w sektorze publicznym i komercyjnym.

Wyniki

W badaniu udział wzięło 60 respondentów, z czego 46 kobiet (77%) i 14 mężczyzn (23%). Zdecydowana większość (97%) mieściła się w przedziale wiekowym 20-30 lat. Wszyscy badani byli studentami, choć niektórzy zadeklarowali równocześnie status osoby zatrudnionej w pracy dorywczej (12%). Większość respondentów (68%) dzieliła gospodarstwo domowe wraz

▲ **Figure 2.** Age range in which, according to respondents, you should start using facial aesthetic medicine treatments

▲ **Rycina 2.** Przedział wiekowy, w którym w opinii respondentów należy rozpocząć korzystanie z zabiegów z zakresu medycyny estetycznej twarzy

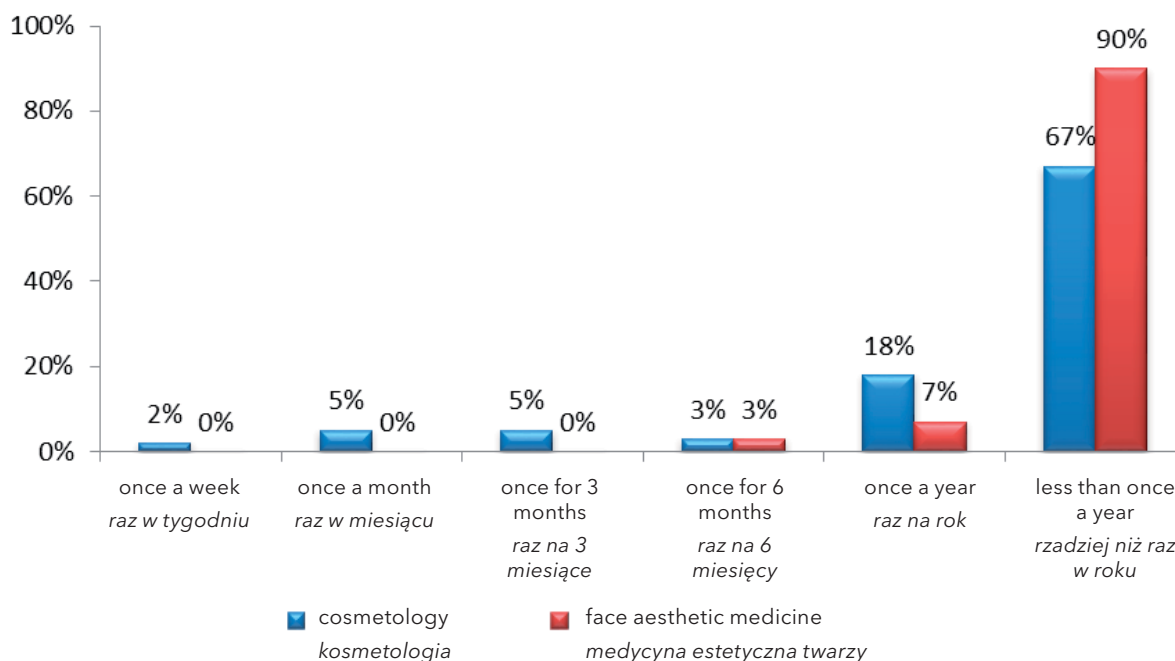
Six respondents (10%) have used facial aesthetic medicine treatments. The percentage share of people who decided to undergo facial cosmetology was higher and amounted to 38% (23 people). Most respondents use both cosmetology (67%) and aesthetic face medicine (90%) less than once a year. Once a year, 11 people undergo cosmetology. The results in graphical form are presented in **Figure 3**. Most respondents (57%) believe that they do not need cosmetology or aesthetic face treatments. Those who gave 15% „definitely” and 20% „rather” did not experience any post-operative complications.

In the respondents' opinion, the information provided by the doctor about the procedure was comprehensive and „definitely” understandable to 11 people (18%), but „rather” understandable to 9 people (15%). Most respondents indicated „lack of information received” from the doctor about the procedure – 16 people (27%). Due to the high share of people not using facial aesthetic medicine and cosmetology, it was difficult for most respondents (75%) to assess the quality of services rendered in this area and determine whether medical care is holistic. In 50% of respondents, those who used aesthetic facial medicine treatment said that medical care is „definitely” not holistic, i.e. multi-specialist, while 67% positively assessed the quality of medical care in this respect.

z rodzicami, blisko jedna piąta (17%) wskazała na wsparcie małżonka/i lub partnera/ki w kwestii utrzymania, jedynie 9 osób (15%) było w pełni samodzielnych ekonomicznie – **rycina 1**.

Większość badanych – 53 osoby (88%) uważało, że należy wykonywać zabiegi z zakresu medycyny estetycznej twarzy, jednak przedział wiekowy, w którym należałoby rozpocząć ich stosowanie (w opinii respondentów) nie został określony jednomyślnie. Najwięcej osób -17 respondentów (28%) wskazało przedział wiekowy 25-30 lat. Drugą co do częstości występowania odpowiedzią był wiek 20-25 lat – 9 osób (15%). Wyniki tego pytania zaprezentowano na **rycynie 2**.

Z zabiegów z zakresu medycyny estetycznej twarzy skorzystało dotychczas 6 ankietowanych (10%). Udział procentowy osób, które zdecydowały się na zabieg z zakresu kosmetologii twarzy był większy i wyniósł 38% (23 osoby). Większość respondentów rzadziej niż jeden raz w roku korzystało zarówno z zabiegów z zakresu kosmetologii (67%) jak i medycyny estetycznej twarzy (90%). Jeden raz w roku 11 osób korzystało z zabiegu z zakresu kosmetologii. Wyniki w formie graficznej zaprezentowano na **rycynie 3**. Większość ankietowanych (57%) uważało, że nie są mu potrzebne zabiegi z zakresu kosmetologii czy medycyny estetycznej twarzy. Ci, którzy się im poddali w 15% „zdecydowanie” i w 20% „raczej” nie doświadczyli żadnych powikłań pozabiegowych.

▲ Figure 3. Frequency of using cosmetology and aesthetic facial medicine treatments

▲ Rycina 3. Częstość korzystania z zabiegów z zakresu kosmetologii i medycyny estetycznej twarzy

Discussion

Aesthetic medicine treatments are becoming more and more popular as more and more people are deciding to improve their own appearance. The cult of beauty creates a need to take care of yourself. In addition to weight reduction through proper diet and physical activity, surgical and non-surgical cosmetic procedures are increasingly used to improve the appearance. Surgical procedures are various types of plastic surgery and liposuction. On the other hand, non-surgical is primarily the subcutaneous administration of various substances that correct mimic wrinkles, furrow filling, mouth and nose modeling, etc. The increasing popularity of the latter methods can be demonstrated by the increase in the use of botulinum toxin by as much as 2356% in years 1997-2001 [6]. Medical Finance Group data shows that interest in aesthetic medicine and plastic surgery is still growing. The most commonly performed procedures are breast augmentation, face lifting, fillers, chemical peels, mesotherapy, microdermoabrasion, laser treatments and those related to fat reduction [7, 8]. According to Kozaczyńska, the factors having the greatest impact on the development of the cosmetology and aesthe-

W opinii ankietowanych informacje przekazywane przez lekarza na temat zabiegu były wyczerpujące i "zdecydowanie" zrozumiałe dla 11 osób (18%), a "raczej" zrozumiałe dla 9 osób (15%). Najwięcej respondentów wskazało „brak otrzymanej informacji” ze strony lekarza na temat zabiegu – 16 osób (27%). Ze względu na duży udział osób niekorzystających z zabiegów medycyny estetycznej twarzy i kosmetologii dla większości respondentów (75%) trudno było ocenić jakość świadczonych w tym zakresie usług oraz określić czy opieka medyczna ma charakter holistyczny. Te osoby, które skorzystały z zabiegu medycyny estetycznej twarzy wskazały w 50% odpowiedzi, że opieka medyczna „zdecydowanie” nie jest holistyczna tzn. wielospecjalistyczna, jednocześnie w 67% pozytywnie ocenili jakość opieki medycznej w tym zakresie.

Omówienie wyników i dyskusja

Zabiegi z zakresu medycyny estetycznej stają się coraz bardziej popularne, gdyż coraz więcej osób decyduje się na poprawę własnego wyglądu. Kult piękna stwarza potrzebę dbania o siebie. Poza redukcją masy ciała poprzez odpowiednią dietę i aktywnością fizyczną coraz

tic medicine services market are a decrease in the level of unemployment, an increase in GDP and wages, as well as a multiplication of private consumption [9]. The largest group of clients are women between 20–30 years old with a stable financial situation [7, 8]. This is consistent with the results of the survey, in which 88% of respondents believed that in general, facial aesthetic medicine should be performed, and the most frequently indicated age was 25–30 years (28%) and 20–25 years (15%). In contrast, a study conducted by the Polish Society of Aesthetic Medicine and Anti-Aging in 2017 showed that the largest group of patients in aesthetic medicine offices (56% of respondents) are women aged 41 to 50 years old. Whereas 37% are people in the 31–40 age range, over 50 years is only 5% and from 21 to 30 years – 2% [9]. Among the surveyed students, 10% have already used aesthetic medicine, while as many as 38% have opted for facial cosmetology. This result translates into the general population. Customers are more likely to opt for minimally invasive procedures because of the lower risk of complications. The most frequently chosen treatments are those concerning the face, which was mentioned earlier. This is primarily due to the fact that the face is a person's showcase. It is what attracts the most attention in official and informal situations. It shows signs of fatigue, sleeplessness, stress and aging. In addition, the face and neck are most exposed to adverse weather conditions, so more weight is used to care for them.

Most respondents of the survey do not feel the need for regular use of aesthetic medicine (90%) or facial cosmetology (67%). This is mainly due to the fact that these are young people who do not yet have visible signs of aging and are financially dependent, and treatments in aesthetic medicine or facial cosmetology are relatively expensive. Unfortunately, this approach generates difficulties in treatment at a later stage, when the symptoms of aging are the result of a long-term process and often strongly persistent. Confirmation of the above are the results of PTMEiAA studies, according to which people over 40 years of age increase the regularity of using aesthetic medicine treatments. 79% of women surveyed use aesthetic medicine treatments even several times a year [9].

According to research conducted by the University of Economics in Katowice in 2016, for clients using aesthetic medicine procedures, the most important aspects are the competence

częściej stosowanymi metodami poprawy wyglądu są chirurgiczne i niechirurgiczne zabiegi kosmetyczne. Chirurgiczne to różnego rodzaju operacje plastyczne i liposukcja. Natomiast niechirurgiczne to przede wszystkim podskórne podawanie różnych substancji powodujących korekcję zmarszczek mimicznych, wypełnianie bruzd, modelowanie ust i nosa itp. O rosnącej popularności tych drugich metod świadczyć może wzrost stosowalności toksyny botulinowej od 1997 do 2001 r. aż o 2356% [6]. Z danych Medical Finance Group wynika, że zainteresowanie zabiegami medycyny estetycznej i chirurgii plastycznej nadal rośnie. Najczęściej wykonywanymi zabiegami są powiększanie piersi, lifting twarzy, wypełniacze, peelingi chemiczne, mezo-terapia, mikrodermoabrazja, zabiegi laserowe i związane z redukcją tkanki tłuszczowej [7, 8]. Zdaniem Kozaczyńskiej czynniki mające największy wpływ na rozwój rynku usług z dziedziny kosmetologii i medycyny estetycznej to spadek poziomu bezrobocia, wzrost PKB i wynagrodzeń, a także zwielokrotnienie konsumpcji prywatnej [9]. Największą grupę klientów stanowią kobiety między 20–30 lat z ustabilizowaną sytuacją finansową [7, 8]. Jest to zbieżne z wynikami przeprowadzonej ankiety, w której 88% badanych uważało, że generalnie należy wykonywać zabiegi z zakresu medycyny estetycznej twarzy, a najczęściej wskazywany wiek wynosił 25–30 lat (28%) i 20–25 lat (15%). Natomiast badanie przeprowadzone przez Polskie Towarzystwo Medycyny Estetycznej i Anti-Aging w 2017 roku pokazało, że największą grupę pacjentów gabinetów medycyny estetycznej (56% ankietowanych) stanowią kobiety w wieku od 41 do 50 lat. Natomiast 37% to osoby w przedziale 31–40 lat, powyżej 50 lat to już tylko 5% i od 21 do 30 lat – 2% [9]. Wśród ankietowanych studentów 10% osób korzystało już z zabiegów medycyny estetycznej natomiast aż 38% zdecydowało się na zabieg z zakresu kosmetologii twarzy. Wynik ten przekłada się na populację ogólną. Klienci chętniej decydują się na małoinwazyjne zabiegi, ze względu na mniejsze ryzyko powikłań. Najchętniej wybieranymi zabiegami są te dotyczące twarzy, o czym wspomniano wcześniej. Wynika to przede wszystkim z faktu, że twarz jest wizytówką człowieka. To ona przyciąga największą uwagę w sytuacjach oficjalnych i nieformalnych. To na twarzy widać oznaki zmęczenia, niewyspania, stresu czy starzenia. Poza tym twarz i szyja są najbardziej narażone na niekorzystne warunki atmosferyczne, dlatego przykładają się większą wagę do ich pielęgnacji.

of the personnel performing the procedures, the high quality of components and equipment used in surgeries or a sense of security before, during and after the procedure [10]. Therefore, high-quality education of future doctors and dentists is necessary, who with their competences will guarantee the safety of performed procedures. It is also necessary to have a holistic approach to the problem, i.e. close cooperation of doctors of various specialties, which, according to the conducted research, should be further improved.

Conclusions

The demand for facial aesthetics treatments among medical students of Poznan University of Medical Sciences, regardless of the country of origin of the respondents, is relatively small and contradicts the results of the research, which indicates the need to use them at the age of the respondents in order to preserve a young appearance long term.

Większość respondentów przeprowadzonego badania nie czuje potrzeby regularnego korzystania z zabiegów medycyny estetycznej (90%) czy kosmetologii twarzy (67%). Wynika to głównie z tego, że są to osoby młode, u których nie ma jeszcze widocznych oznak starzenia oraz niesamodzielne finansowo, a zabiegi z zakresu medycyny estetycznej czy kosmetologii twarzy są relatywnie kosztowne. Niestety takie podejście generuje trudności w leczeniu w późniejszym okresie, kiedy objawy starzenia są wynikiem długotrwałego procesu i często silnie utrwalone. Potwierdzeniem powyższego są wyniki badań PTMEiAA, według których u osób po 40 roku życia zwiększa się regularność korzystania z zabiegów medycyny estetycznej. 79% ankietowanych kobiet korzysta z zabiegów medycyny estetycznej nawet kilka razy w ciągu roku [9].

Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach w 2016 roku dla klientów korzystających z zabiegów medycyny estetycznej najistotniejsze są kompetencje personelu wykonującego zabiegi, wysoka jakość komponentów i sprzętu stosowanego w gabinetach czy też poczucie bezpieczeństwa przed, podczas i po zabiegu [10]. Niezbędna jest zatem wysokiej jakości edukacja przyszłych lekarzy i lekarzy dentyistów, którzy swoimi kompetencjami będą gwarantem bezpieczeństwa wykonywanych zabiegów. Konieczne jest również holistyczne podejście do problemu, czyli ścisła współpraca lekarzy różnych specjalności, która, jak wynika z przeprowadzonych badań, w dalszym ciągu powinna być udoskonalana.

Wnioski

Zapotrzebowanie na zabiegi estetyki twarzy wśród studentów kierunków medycznych UM w Poznaniu, bez względu na kraj pochodzenia respondentów, jest relatywnie małe i pozostaje w sprzeczności z wynikami badań, które wskazują na konieczność ich stosowania w wieku, w którym są respondenci w celu zachowania młodego wyglądu w dłuższej perspektywie.

Acknowledgements

Conflict of interest statement

The author declares no conflict of interest.

Funding sources

There are no sources of funding to declare.

Oświadczenia

Oświadczenie dotyczące konfliktu interesów

Autor deklaruje brak konfliktu interesów w autorstwie oraz publikacji pracy.

Źródła finansowania

Autor deklaruje brak źródeł finansowania.

References / Piśmiennictwo

1. Śpiewak R. Ocena skuteczności zabiegów w estetyce medycyny i kosmetologii: jak zmierzyć obiektywnie wrażenia subiektywne. *Medycyna Estetyczna*. 2013;4:3-12.
2. Żegarska B, Woźniak M. Przyczyny wewnątrzpochodnego starzenia się skóry. *Gerontologia Polska*. 2006;14(4):153-159.
3. Denejko M. Starzenie się skóry. In: Przyłipiak A. (ed.). *Podstawy medycyny estetycznej. Podręcznik dla studentów kosmetologii*. 2014, s. 11-22.
4. Komorowska A. Relacje między potrzebą a zapotrzebowaniem na leczenie ortodontyczne. *Ortodoncja Współczesna*. 1999;1(1):5-10.
5. Internet: http://www.swiadomepiekno.home.pl/uploads/biuro_prasowe/tns_obop.pdf.
6. Gawron D. Wpływ zabiegów upiększających na ocenę własnego wyglądu i nastrój u kobiet w wieku średnim. *Psychologia Jakości Życia*. 2013;12(2):97-110.
7. Internet: <https://kobieta.dziennik.pl/pietna-i-zdrowa/artykuly/556484,jak-polki-fnansuja-zabiegi-medycyny-estetycznej.html>.
8. Kozaczyńska J. Uzależnienia od zabiegów medycyny estetycznej. *Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość*. 2017;14:233-250.
9. Newerli-Guz J, Rybowska A, Sterczyński R. Luksusowe usługi kosmetyczne i medycyny estetycznej w opinii konsumentów. *Handel Wewnętrzny*. 2014;4(351):251-262.
10. Ankiel M, Kuczyńska A. Wyznaczniki satysfakcji klientów korzystających z usług medycyny estetycznej. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*. 2017;330:12-13.

Acceptance for editing: **2019-09-26**

Artykuł przyjęty do redakcji:

Acceptance for publication: **2019-10-10**

Artykuł zaakceptowany do publikacji: